

Tạ lỗi Trường Sơn

Đỗ Trung Quân

“...Đã 34 năm trôi qua. Hoà bình cũng dài ngang bằng cuộc chiến tranh khốc liệt nhất trong lịch sử. Chưa có cuộc chiến nào ám ảnh một dân tộc cho bằng cuộc chiến tranh này, nó thay đổi hình thái xã hội, thay đổi số phận con người...”

1

Một ngàn chín trăm bảy mươi lăm
Các anh từ Bắc vào Nam
Cuộc trường chinh 30 năm dằng dặc
Các anh đến
Và nhìn Sai Gon như thủ đô của rác
Của xì ke, gái điếm, cao bồi
Của tình dục, ăn chơi
“Hiện sinh-buồn nôn-phi lý!”
Các anh bảo con trai Sài Gòn không lưu manh cũng lính nguy
Con gái Sài Gòn không tiêu thư khuê các, cũng đi điếm giang hồ
các anh bảo Sài Gòn là trang sách “hư vô”
văn hoá lai căng không cội nguồn dân tộc
ngòi bút các anh thay súng
bắn điên cuồng vào tử lạnh, ti vi
vào những đồ tiêu dùng mang nhãn Hoa Kỳ
các anh hẳn học với mọi tiện nghi tư bản
các anh bảo tuổi trẻ Sài Gòn là “thú hoang” nổi loạn
là thiêu thân ủy mị, yếu hèn
các anh hòa nhau lập tòa án bằng văn chương
mang tuổi trẻ Sài Gòn ra trước vành móng ngựa!

2

Tội nghiệp Sài Gòn quá thể
Tội nghiệp chiếc cầu Công Lý
Có anh thợ điện ra đi không về
Tội nghiệp những “bà mẹ Bàn Cờ” của những ngày chống Mỹ

Lửa khói via hè nám cả những hàng me
Tội nghiệp những người Sài Gòn đi xa
Đi từ tuổi hai mươi
Nhận hoang đảo tù đày để nói về lòng ái quốc
Có ai hỏi những hàng dương xanh
Xem đã bao nhiêu người Sài Gòn hoá thân vào sóng nước
Tội nghiệp nhưng đêm Sài Gòn đốt đuốc
Những “người cha bến tàu” xuống đường với bao tử trống không
Tội nghiệp những ông cha rời khỏi nhà dòng
Áo chùng đen đẫm máu
Tội nghiệp những chiến trường văn chương, thi ca, sách báo
những vị giáo sư trên bục giảng đường
ưu tư nhìn học trò mình nhiệm độ
Sài Gòn của tôi-của chúng ta.
có tiếng cười
và tiếng khóc

3

Bảy năm qua đi với nhiều buồn vui đau xót
Một góc phù hoa ngày cũ qua rồi
Những con diêm xưa có kẻ đã trở lại làm người già từ ghế đá công viên để sống đời lương
thiện
Những gã du đăng giang hồ cũng khoác áo thanh niên xung phong lên rừng xuống biển
Tìm lại hồn nhiên cho cuộc sống của mình
Cuộc đời thay nào cũng nhiều mất mát, hi sinh...

4

Và khi ấy
Thì chính “các anh”
Những người nhân danh Hà Nội
Các anh đang ngồi giữa Sài Gòn bắt đầu chửi bới
Chửi đã đời
Chửi hả hê
Chửi vào tên những làng quê ghi trong lý lịch của chính mình
Các anh những người nhân danh Hà Nội sợ đến tái xanh
Khi có ai nói bây giờ về lại Bắc!
Tội nghiệp những bà mẹ già miền Bắc
Những bà mẹ mấy mươi năm còng lưng trên đê chống lụt
Những bà mẹ làm ra hạt lúa
Những năm thất mùa phải chống gậy ăn xin
Những bà mẹ tự nhận phần mình tối tăm
để những đứa con lớn lên có cái nhìn và trái tim trong sạch
Bây giờ
Những đứa con đang tự nhận mình “trong sạch”
Đang nói về quê mẹ của mình như kẻ ngoại nhân
Các anh
đang ngồi giữa Sài Gòn nhịp chân
đã bờm xờm râu tóc, cũng quần jean xắn gấu

Cũng phanh ngực áo, cũng xỏ dép sa bô
Các anh cũng chạy bán người đi lùng kiếm tủ lạnh ti vi, cassette, radio...
Bia ôm và gái
Các anh nông nghênh tuyên ngôn “khôn & đại”
Các anh bắt đầu triết lý “sống ở đời”
Các anh cũng chạy đút hơi
Rượu bắt và trùm kín đầu những rác rưởi Sài Gòn thời quá khứ
Sài Gòn 1982 lẽ nào...
Lại bắt đầu ghê lở?

5

Tội nghiệp em
Tội nghiệp anh
Tội nghiệp chúng ta những người thành phố
Những ai ngồn ngang quá khứ của mình
Những ai đang cố tẩy rửa “lý lịch đen”
Đề tìm chỗ định cư tâm hồn bằng mồ hôi chân thật

6

Xin ngả nón chào các ngài
“Quan toà trong sạch”
Xin các ngài cứ bình thân ăn chơi
Bình thân đổi thay lột cũ
Hãy để yên cho hàng me Sài Gòn
Hồn nhiên xanh muôn thưở
để yên cho xương rồng, gai góc
Chân thật nở hoa
Này đây!
Xin đổi chỗ không kỳ kèo cho các ngài cái quá khứ ngày xưa
Nơi một góc (chỉ một góc thôi)
Sài Gòn bày bày ,ghê lở
Bây giờ...
Tin chắc rằng trong các ngài đã vô số kẻ tin vào “thượng đế”
Khi sống hã hê giữa một thiên đường
Ai bây giờ
Sẽ
Tạ lỗi
Với Trường Sơn?

Đỗ Trung Quân
(1982)

Đã 34 năm trôi qua. Hoà bình cũng dài ngang bằng cuộc chiến tranh khốc liệt nhất trong lịch sử. Chưa có cuộc chiến nào ám ảnh một dân tộc cho bằng cuộc chiến tranh này, nó thay đổi hình thái xã hội, thay đổi số phận con người.

Công bố bài thơ viết năm 27 tuổi, bảy năm sau hoà bình (1982), nay nhìn lại, tôi cũng không hiểu điều gì đã dẫn dắt cho những dòng chữ này. Năm ấy, tôi vừa làm xong nghĩa vụ một

thanh niên thời hậu chiến, người có lý lịch may mắn không vướng phải chuyện lính tráng dù thế hệ tôi sau “mùa hè đỏ lửa 1972” hầu hết cũng đã “yên vị” khói hương trên bàn thờ gia đình.

Còn nhớ những năm của thập niên 80, giáo sư Nguyễn Khắc Viện viết một bài danh thép “Sen hay bùn” trên báo *Sài Gòn Giải Phóng*, nói về một danh xưng: khi nào thì gọi là “thành phố Hồ Chí Minh”, khi nào thì gọi là “Sài Gòn”. Ông khẳng định: cái tốt thì gọi *tp HCM*, cái tệ nạn, cái xấu, cái “tồn đọng” thì gọi là *Sài Gòn*. Giáo sư Nguyễn Ngọc Lan đã đối thoại bằng một bài báo khác (tất nhiên ông không thể đăng bài phản biện ấy trên báo SGGP như trong một xã hội bình thường), ông nhắc rằng hiện tại sau 10 năm giải phóng, thành phố vẫn còn một tờ báo lớn tiếng nói chính thức của “Đảng bộ và nhân dân thành phố”, tờ *Sài Gòn Giải Phóng* (nó vẫn còn đến tận hôm nay), còn một nhà máy thuốc lá Sài Gòn, còn một đội bóng danh tiếng mang tên Cảng Sài Gòn (nay đã không còn)...

Bài thơ này có lẽ là cái nhìn đau đớn đầu tiên của một người trẻ tuổi vừa từ chiến trường K trở về với bao nhiêu hoài bão sau khi chứng kiến những hy sinh cao đẹp của một thế hệ thanh niên Sài Gòn, những con người thành phố tuổi chỉ mới đôi mươi...

Hai mươi bảy tuổi và một bài thơ dài nhất của đời mình...

Đỗ Trung Quân